

**INKOMENS EFFECT RAPPORTAGE
GEMEENTE RIDDERKERK 2020**

Inkomens Effect Rapportage gemeente Ridderkerk 2020

Een onderzoek naar de effecten van het armoedebeleid op de inkomenspositie van minimahuishoudens in de gemeente Ridderkerk.

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Ridderkerk

Datum

Mei 2020

Auteurs

Michelle Ellens

Reimer Vonk

Grafische ondersteuning

Senne Trip

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5

9723 JC Groningen

050 - 5252473

contact@kwiz.nl

Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V.. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden veeelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V..

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Onderzoeksmethodiek	3
1.1. Huishoudens en inkomensgrenzen	3
1.2. Inkomsten landelijke regelingen	3
1.3. Inkomsten gemeentelijke minimaregelingen	4
1.4. Uitgaven	5
1.5. Vrije bestedingen	5
1.6. Aannames	6
2. De inkomenseffecten.....	7
2.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid.....	7
2.2. De gemeentelijke bijdragen geven meer ruimte voor vrije bestedingen	8
2.3. Werken vanuit de bijstand loont in de meeste situaties	9
3. Bevindingen.....	13
Bijlage 1. Financieel maandoverzicht.....	15

Inleiding

De gemeente Ridderkerk is geïnteresseerd in de effecten van het lokale en landelijke beleid op de inkomens van minimahuishoudens. Dit vanuit de visie dat werken moet lonen. De centrale onderzoeksvraag van de gemeente luidt: wat zijn de effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima en in welke situatie(s) treedt er een armoedeval op?

De Inkomenseffect Rapportage geeft antwoord op deze vraag en biedt inzicht in de actuele financiële positie van minima en in de mate waarin het huidige (lokale) beleid een bijdrage daaraan levert.

De centrale onderzoeksvraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

- Hoe hoog is de maximale bijdrage van de gemeente en van het Rijk voor minimahuishoudens?
- Hoeveel geld houden minimahuishoudens per maand over (of komen zij tekort) voor het doen van vrije bestedingen?
- Wat is het financiële effect van inkomensverhoging door vanuit de bijstand aan het werk te gaan: is er sprake van een armoedeval?

Opzet van het onderzoek

Voor zes verschillende huishoudtypen met vijf verschillende inkomens ten opzichte van het Wettelijk sociaal minimum worden de effecten berekend. Met behulp van landelijke inkomensnormen, landelijke toeslagen en informatie over gemeentelijke regelingen is per huishoudtype het inkomen bepaald. Voor de vaste uitgaven is uitgegaan van cijfers en normen van het Nibud¹. Voor de andere uitgaven is waar mogelijk gebruikgemaakt van lokale tarieven (zoals huur en waterschapsbelasting). Tenslotte worden de gemeentelijke regelingen omgezet in een maandbedrag. Op de manier ontstaat per huishoudtype een overzicht van de inkomsten en uitgaven per maand.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de onderzoeksmethodiek nader toegelicht. Vervolgens worden in hoofdstuk 2 de inkomenseffecten van zowel de landelijke als de lokale inkomensondersteunende regelingen beschreven. In hoofdstuk 3 benoemen we de belangrijkste bevindingen. In bijlage 1 staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht.

¹ Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens.

1. Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk schetsen we de onderzoeksmethodiek van de Inkomenseffect Rapportage aan de hand van de verschillende inkomsten en uitgaven die worden onderscheiden.

1.1. Huishoudens en inkomensgrenzen

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2020 voor de volgende huishoudtypen:

- alleenstaande, jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd;
- alleenstaande ouder, jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd, twee kinderen (8 en 13 jaar);
- paar (twee volwassenen), niet AOW-gerechtigd;
- paar (twee volwassenen), niet AOW-gerechtigd, twee kinderen (8 en 13 jaar);
- alleenstaande, AOW-gerechtigd;
- paar (twee volwassenen), AOW-gerechtigd.

We brengen de inkomenseffecten in beeld voor huishoudens met inkomens van 100, 110, 120 130 en 140 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Daarnaast berekenen we de inkomenseffecten voor huishoudens die al langer dan drie jaar een inkomen van 100 procent Wsm hebben.

1.2. Inkomsten landelijke regelingen

De inkomsten bestaan uit het netto-inkomen en diverse bijdragen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- netto-inkomen inclusief vakantietoeslag;
- bijdrage Rijk:
 - huurtoeslag;
 - zorgtoeslag
 - combinatiekorting;
 - kinderbijslag;
 - kindgebonden budget.

1.3. Inkomsten gemeentelijke minimaregelingen

Onderstaand volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2020.

Tabel 1.3.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Ridderkerk

Regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Kwijtschelding lokale heffingen	Tot 100% Wsm	-
Bijzondere bijstand	Tot 110% Wsm	Individuele vergoedingen; Vergoeding van 50 procent van het wettelijk eigen risico (€ 192,50 van € 385) tenzij gebruik wordt gemaakt van het pakket CZ Zorg-op-maatpolis AV Extra Uitgebreid of pakket DSW Zorgpolis AV-BAR Top.
Individuele inkomenstoelage	Minimaal 3 jaar tot 110% Wsm	Alleenstaande € 394. Alleenstaande ouder € 505. Paar € 598.
Collectieve zorgverzekering	Tot 130% Wsm	<i>CZ:</i> Pakket CZ Zorg-op-maatpolis AV Extra: € 136,59 i.p.v. € 167,15; Pakket CZ Zorg-op-maatpolis AV Extra Uitgebreid: € 156,03 i.p.v. € 209,38 met verzekering eigen risico. <i>DSW:</i> Pakket DSW Zorgpolis AV-BAR Standaard: € 122,25 i.p.v. € 149,75; Pakket DSW Zorgpolis AV-BAR Top: € 148,50 i.p.v. € 197,25 met verzekering eigen risico.
Meedoen: Volwassenen	Tot 110% Wsm	€ 150 per volwassene per jaar.
Meedoen: Kindpakket	Tot 110% Wsm	Kinderen van 0 t/m 3 jaar: € 200 per kind, per jaar; Kinderen van 4 t/m 11 jaar: € 350 per kind, per jaar; Kinderen van 12 t/m 17 jaar: € 450 per kind, per jaar.
Meedoen: Schoolkosten	Tot 110% Wsm	€ 250 per kind in de brugklas per jaar; € 100 per kind, per schooljaar van het voortgezet onderwijs na de brugklas.
Gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden	Voor alle AOW-gerechtigden.	Gratis openbaar vervoer via de RET.

In de berekening van de inkomenseffecten worden de volgende regelingen meegenomen:

- kwijtschelding van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en waterschapsbelasting;
- de totale korting op de collectieve zorgverzekering bij deelname aan pakket CZ Zorg-op-maatpolis AV gemeenten Extra²
- vergoeding van (de helft) van het eigen risico van de zorgverzekering vanuit de bijzondere bijstand;
- de individuele inkomenstoelage;
- Meedoen: Volwassenen;
- Meedoen: Kindpakket;
- Meedoen: Schoolkosten;
- Gratis OV voor AOW-gerechtigden³.

De volgende gemeentelijke regelingen zijn niet meegenomen in het financieel maandoverzicht en de inkomenseffecten:

- Individuele vergoedingen vanuit de bijzondere bijstand.

Bijzondere bijstand is (op de vergoeding van het eigen risico na) niet opgenomen omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit niet maandelijks bij iedereen voorkomt. Dit is dus geen structureel maandelijks inkomen.

1.4. Uitgaven

De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

- vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Er ligt meestal een contract aan ten grondslag. Voorbeelden zijn huur⁴, energiekosten⁵; en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en (indien aan de orde) het eigen risico voor de zorgverzekering;
- huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoverzicht in de bijlage.

We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven.

1.5. Vrije bestedingen

Het budget dat overblijft is vrij besteedbaar en kan worden uitgegeven aan bijvoorbeeld een lidmaatschap voor een (sport)vereniging of de bibliotheek, sociale en recreatieve activiteiten of aan zakgeld voor kinderen. Voor deze vrije bestedingen hanteert het Nibud per huishoudtype eveneens een normbedrag.

² In de gemeente Ridderkerk wordt dit pakket van CZ het vaakst gekozen. Daarom nemen we deze mee in de berekening.

³ Het Nibud hanteert voor een AOW-gerechtigde een normbedrag van € 13 voor vervoer..

⁴ We gaan uit van € 525 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 570 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Ridderkerk.

⁵ Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Essent (stroom en gas 3 jaar zeker), de kosten voor water op de tarieven van Evides. Heffingskortingen zijn in de maandprijs verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud.

1.6. Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven doen we de volgende aannames:

- de huishoudens maken van alle regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag;
- iedereen woont in een huurwoning;
- alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. Alleenstaande ouders met een inkomen boven de bijstandsnorm hebben voor hun jongste kind 40 uur buitenschoolse opvang per maand nodig tegen een tarief van € 7,47 (gemiddelde uurprijs in 2020);
- bij een paar met twee kinderen en een inkomen boven de bijstandsnorm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we ervan uit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen. Door deze aanname maken paren met kinderen ook geen aanspraak op de inkomensafhankelijke combinatiekorting;
- huishoudens die (op basis van hun inkomen) geen gebruik kunnen maken van de collectieve zorgverzekering van de gemeente, maken een eigen keuze uit verschillende zorgverzekeraars. Op basis van de meest gekozen pakketten⁶ bij de grootste zeven zorgverzekeraars is daarvoor een gemiddelde prijs berekend van € 145 per polis.

⁶ Een basisverzekering met een aanvullende verzekering waarbij 9 fysiotherapie behandelingen worden verzekerd en een tandartsverzekering.

2. De inkomenseffecten

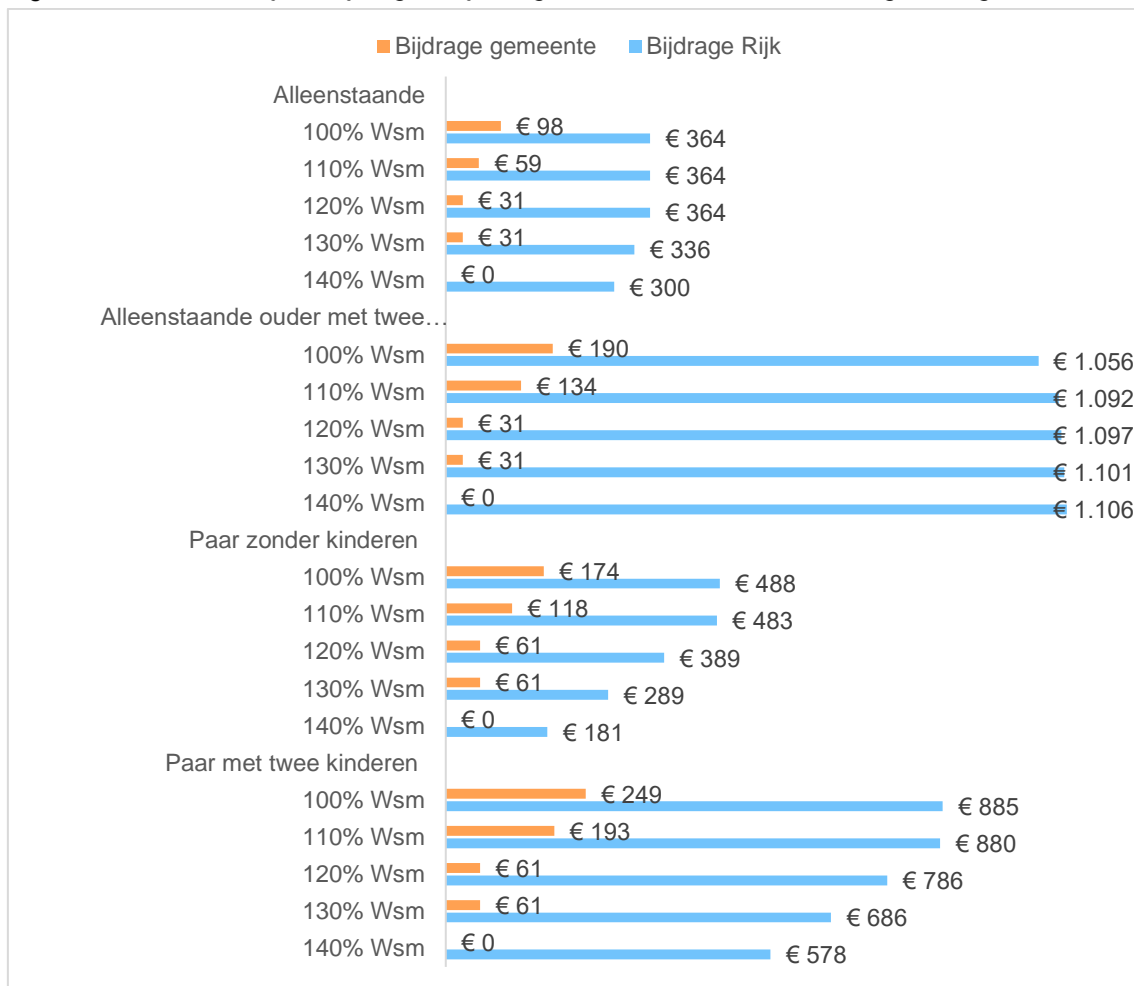
In dit hoofdstuk staan de inkomenseffecten.

2.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

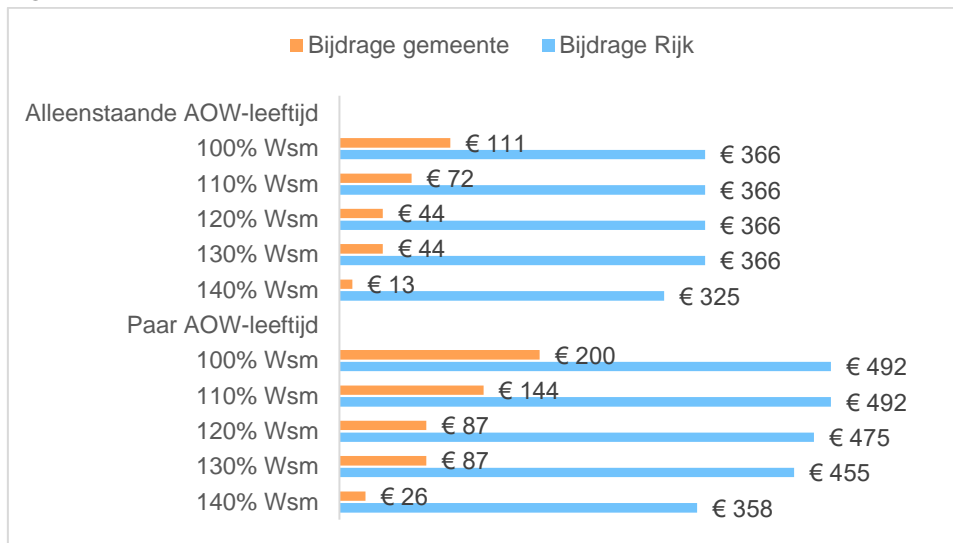
De financiële ondersteuning vanuit het Rijk is veel hoger dan vanuit de gemeente, zoals uit figuur 2.1.1. blijkt. Daarnaast verschilt de gemeentelijke vergoeding per huishoudtype: minimahuishoudens met kinderen hebben recht op meer regelingen dan minimahuishoudens zonder kinderen, waardoor het bedrag dat zij daarvan kunnen ontvangen ook hoger is. Ook krijgen zij vanuit het Rijk extra toeslagen, zoals het kindgebonden budget.

Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt geleidelijk af bij een hoger inkomen, al verschilt deze afname per huishoudtype. Voor meerpersoonshuishoudens loopt dit bedrag sneller terug dan voor alleenstaanden. Voor alleenstaande ouders neemt dit bedrag iets toe omdat zij gebruik kunnen maken van de combinatiekorting. Het bedrag aan gemeentelijke regelingen neemt eveneens af bij een hoger inkomen. Bij een inkomen hoger dan 110 procent Wsm hebben minima alleen nog recht op de collectieve zorgverzekering. Huishoudens jonger dan AOW-gerechtigde leeftijd met een inkomen van 140 procent Wsm hebben op geen enkele regeling meer recht. AOW-gerechtigden maken bij alle inkomensniveaus nog aanspraak op gratis openbaar vervoer.

Figuur 2.1.1. Maandelijks bijdrages Rijk en gemeente, minima niet AOW-gerechtigd

Figuur 2.1.2. Maandelijks bijdrages Rijk en gemeente, minima AOW-gerechtigd

2.2. De gemeentelijke bijdragen geven meer ruimte voor vrije bestedingen

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen (meer) geld over voor het doen van vrije bestedingen. Dat zijn uitgaven voor bijvoorbeeld lidmaatschap bij een (sport)vereniging, bibliotheek, zakgeld, een dagje weg etc.. Per huishoudtype en inkomensgrens verschilt het bedrag dat ze voor vrije bestedingen overhouden echter aanzienlijk:

- Ook zonder de gemeentelijke regelingen houden minima geld over voor het doen van vrije bestedingen, maar het bedrag dat hiervoor wordt overhouden verschilt aanzienlijk per huishoudtype. Met name paren (met en zonder kinderen) zouden bij een inkomen tot 100 procent Wsm zonder de gemeentelijke regelingen bijna geen budget overhouden voor vrije besteding;
- Een alleenstaande ouder met een inkomen tot 110 procent Wsm heeft € 461 per maand voor vrije bestedingen, een paar met twee kinderen van dezelfde leeftijd en eveneens een inkomen van 110 procent Wsm heeft daar maandelijks minder geld voor: € 374 voor;
- Het recht op de meeste minimaregelingen vanuit de gemeente vervalt bij een inkomen boven 110 procent Wsm. In combinatie met de teruglopende bijdrage van het Rijk houden paren (zonder kinderen en met kinderen) bij een inkomen tot 120 procent Wsm minder ruimte over voor vrije bestedingen ten opzichte van een inkomen gelijk aan 110 procent Wsm;
- Door het bedrag aan gemeentelijke regelingen hebben paren met kinderen bij een inkomen van 110 procent Wsm een groter vrij besteedbaar budget dan bij een inkomen van 120 en 130 procent Wsm;
- Bij een inkomen vanaf 110 procent Wsm heeft een alleenstaande zonder gemeentelijke bijdragen een groter vrij besteedbaar budget dan een paar zonder kinderen. Doordat het recht op de meeste minimaregelingen komt te vervallen bij een inkomen hoger dan 110 procent Wsm is het vrij besteedbaar budget inclusief gemeentelijke bijdragen voor alleenstaanden ook hoger dan voor paren;
- Bij AOW'ers met een inkomen tot 130 procent Wsm is het vrij te besteden budget exclusief gemeentelijke bijdragen voor alleenstaanden hoger dan voor paren. Met de gemeentelijke bijdragen is het vrij besteedbaar budget op deze inkomensniveaus wel groter voor paren.

Het budget dat huishoudens nodig hebben voor, of zullen uitgeven aan vrije bestedingen verschilt per huishoudtype. Een paar met kinderen zal daar meer aan (willen) uitgeven dan een alleenstaande. In bijlage 1 staat per huishoudtype het normbudget voor vrije bestedingen. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per se daar aan besteden.

Tabel 2.2.1 Vrij besteedbaar budget per huishoudtype, minima niet AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	> 3 jaar 100% Wsm
Alleenstaande						
Exclusief gemeente	82	188	293	370	462	82
Inclusief gemeente	180	247	323	401	462	213
Alleenstaande ouder, 2 kinderen						
Exclusief gemeente	216	327	437	548	680	216
Inclusief gemeente	407	461	468	578	680	449
Paar zonder kinderen						
Exclusief gemeente	39	184	241	291	378	39
Inclusief gemeente	213	303	302	352	378	263
Paar, 2 kinderen						
Exclusief gemeente	35	180	237	287	374	35
Inclusief gemeente	285	374	298	348	374	334

Tabel 2.2.2 Vrij besteedbaar budget per huishoudtype, minima AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm
Alleenstaande (AOW-leeftijd)					
Exclusief gemeente	185	302	420	538	637
Inclusief gemeente	296	375	464	581	650
Paar (AOW-leeftijd)					
Exclusief gemeente	111	270	413	552	659
Inclusief gemeente	311	415	500	639	685

2.3. Werken vanuit de bijstand loont in de meeste situaties

Wanneer iemand vanuit de bijstand gaat werken (tegen een loon van 110 tot 140 procent Wsm) kan dit ertoe leiden dat het recht op gemeentelijke regelingen komt te vervallen en het bedrag aan toeslagen van het Rijk afneemt. Dit heeft tot gevolg dat het huishouden er per saldo niet of slechts in beperkte mate op vooruit gaat in totaal inkomen. Dit totaal inkomen bestaat uit het netto inkomen inclusief vakantietoelage, toeslagen vanuit het Rijk en de gemeentelijke minimaregelingen. Paren met kinderen krijgen met deze terugval in inkomen te maken, financieel gezien is werken voor deze huishoudens het minst aantrekkelijk⁷. Wel gaan alle huishoudens er bij een hoger inkomen altijd op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie

Alleenstaanden gaan bij een hoger inkomen er steeds op vooruit.

- Werken vanuit de bijstand heeft voor alleenstaanden bij ieder inkomen (tussen 110 en 140 procent Wsm) financieel gezien nut: bij elke stap in het inkomen gaan zij er meer op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie. Bij een loon gelijk aan 140 procent Wsm stijgt zijn totaal inkomen met € 259 (17 procent) per maand ten opzichte van de bijstandssituatie;
- Een alleenstaande krijgt bij een loon gelijk aan 100 tot 120 procent Wsm hetzelfde bedrag aan toeslagen vanuit het Rijk. Vanaf een inkomen boven 120 procent Wsm loopt de bijdrage van het Rijk terug. Dit komt doordat hij dan minder huurtoeslag ontvangt, de zorgtoeslag blijft hetzelfde;
- De gemeentelijke bijdrage neemt geleidelijk af bij een hoger inkomen. Bij een inkomen gelijk aan 140 procent Wsm heeft een alleenstaande geen recht meer op gemeentelijke regelingen.

⁷ In deze Inkomenseffecten Rapportage zijn de financiële effecten berekend van de inkomensgrenzen 100 tot 140 procent Wsm. Er kunnen daarom alleen uitspraken worden gedaan over het financieel effect tot 140 procent Wsm.

Alleenstaande ouders behouden het langst recht op hetzelfde bedrag aan toeslagen.

- Alleenstaande ouders gaan er bij ieder hoger inkomen steeds op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie als ze werk aanvaarden tegen een loon tussen 110 en 140 procent Wsm;
- De landelijke toeslagen lopen niet af, maar nemen juist toe omdat een werkende alleenstaande ouder de inkomensafhankelijke combinatiekorting ontvangt. Het bedrag aan huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget blijft even hoog blijft voor een alleenstaande ouder op alle inkomensniveaus (tot 140 procent Wsm) gelijk;
- Doordat het recht op de meeste gemeentelijke regelingen komt te vervallen bij een inkomen hoger dan 110 procent Wsm gaan alleenstaande ouders er bij een inkomen gelijk aan 120 procent Wsm nauwelijks meer op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie dan bij een inkomen gelijk aan 110 procent Wsm (de vooruitgang in totaal inkomen tussen 110 en 120 procent Wsm is slechts € 7);
- Het totaal inkomen van een alleenstaande ouder bij een loon gelijk aan 140 procent Wsm is 12 procent (€ 281) hoger dan het totaal inkomen bij een loon gelijk aan 100 procent Wsm.

Paren zonder kinderen hebben € 120 extra aan inkomen bij werkaanvaarding tegen 140 procent Wsm.

- Paren zonder kinderen die vanuit de bijstandssituatie werk aanvaarden tegen een loon van maximaal tot 140 procent gaan er op vooruit. Wanneer een van hen werk aanvaardt waarbij hij een loon van 140 procent Wsm verdient, dan hebben zij maandelijks € 120 (6 procent) meer te besteden;
- Tussen de inkomenscategorieën zit echter verschil: Een loon van 110 procent Wsm leidt tot een iets hoger totaal inkomen dan een loon van 120 procent Wsm. Ook bij een loon van 140 procent Wsm is het totaal inkomen iets lager dan bij een loon van 13 procent Wsm. De toename in loon kan de afname van toeslagen en regelingen niet voldoende compenseren;
- De toeslagen van het Rijk lopen geleidelijk terug. Een paar zonder kinderen met een bijstandsuitkering ontvangt maandelijks € 488 aan landelijke toeslagen, een paar met een inkomen van 140 procent Wsm ontvangt maandelijks € 181 aan toeslagen;
- De bijdrage vanuit de gemeentelijke regelingen loopt terug van € 174 per maand in de bijstandssituatie naar € 0 bij een loon gelijk aan 140 procent Wsm.

Paren met kinderen gaan er enkele procenten op vooruit bij werkaanvaarding.

- Paren met twee kinderen gaan er ten opzichte van de bijstandssituatie slechts een paar procent op vooruit als zij gaan werken tegen een hoger loon. Daarnaast hebben zij bij een loon gelijk aan 110 procent Wsm een hoger totaal inkomen dan bij een loon van 120, 130 of 140 procent Wsm;
- De toeslagen van het Rijk lopen geleidelijk terug. Het bedrag van landelijke toeslagen daalt bij paren met twee kinderen van € 885 in de bijstandssituatie naar € 578 bij een inkomen gelijk aan 140 procent Wsm;
- Het bedrag aan gemeentelijke regelingen loopt terug van € 249 in de bijstand tot € 61 bij een inkomen van 130 procent Wsm. Doordat het recht op de meeste gemeentelijke regelingen vervalt bij een inkomen hoger dan 110 procent, neemt het bedrag aan gemeentelijk bijdragen het meest af tussen een inkomen van 110 en 120 procent Wsm;
- Door deze terugval in bijdragen vanuit het Rijk en de gemeente is het voor minima financieel gezien aantrekkelijker om te gaan werken tegen een loon gelijk aan 110 procent Wsm dan tegen een loon van 120, 130 of 140 procent Wsm.

Tabel 2.3.1 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding per huishoudtype

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Vershil tov 100% Wsm (€)	Vershil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	1.052	364	98	1.514		
110% Wsm	1.158	364	59	1.581	+ 66	+ 4%
120% Wsm	1.263	364	31	1.657	+ 143	+ 9%
130% Wsm	1.368	336	31	1.735	+ 220	+ 15%
140% Wsm	1.473	300	0	1.773	+ 259	+ 17%
Alleenstaande ouder, 2 kinderen						
100% Wsm	1.052	1056	190	2.299		
110% Wsm	1.158	1092	134	2.383	+ 84	+ 4%
120% Wsm	1.263	1097	31	2.390	+ 91	+ 4%
130% Wsm	1.368	1101	31	2.500	+ 201	+ 9%
140% Wsm	1.473	1106	0	2.580	+ 281	+ 12%
Paar zonder kinderen						
100% Wsm	1.503	488	174	2.166		
110% Wsm	1.654	483	118	2.255	+ 89	+ 4%
120% Wsm	1.804	389	61	2.254	+ 88	+ 4%
130% Wsm	1.954	289	61	2.304	+ 139	+ 6%
140% Wsm	2.105	181	0	2.286	+ 120	+ 6%
Paar, 2 kinderen						
100% Wsm	1.503	885	249	2.638		
110% Wsm	1.654	880	193	2.727	+ 89	+ 3%
120% Wsm	1.804	786	61	2.651	+ 13	+ 1%
130% Wsm	1.954	686	61	2.702	+ 64	+ 2%
140% Wsm	2.105	578	0	2.683	+ 45	+ 2%

Met behulp van onderstaande casus, Jan die eerst een bijstandsuitkering heeft en daarna gaat werken, leggen we deze tabel uit.

Voorbeeld Casus tabel 2.3.1

Jan is alleenstaand en krijgt een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.052 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Hij heeft maandelijks recht op € 364 aan toeslagen van het Rijk. Voor Jan bestaat dit uit huurtoeslag en zorgtoeslag. Tot slot kan Jan rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 98 per maand. Dit bestaat uit de kwijschelding voor gemeentelijke belastingen, korting op de collectieve zorgverzekering de regeling Meedoen voor volwassenen en de vergoeding voor de helft van het Eigen risico van zijn zorgverzekering. In totaal heeft Jan een inkomen van €1.514 per maand.

Als Jan werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.158 per maand. Hij houdt recht op huurtoeslag en zorgtoeslag en deze bedragen blijven onveranderd, dus € 364 per maand. Het recht op minimaregelingen komt deels te vervallen. Jan heeft alleen nog recht op dezelfde minimaregelingen als in de bijstandssituatie, hij kan alleen geen kwijschelding meer aanvragen. De gemeentelijke bijdragen zijn samen € 59 per maand. Hij kan geen kwijschelding meer aanvragen. Dit is een stijging van € 66 (4 procent) ten opzichte van zijn totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Jan tegen een inkomen van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.263 per maand. De bijdrage van het Rijk blijft € 364. Het recht op de meeste minimaregelingen komt te vervallen, Jan heeft nu alleen nog recht op de korting op de collectieve zorgverzekering van € 31 per maand. Het totale inkomen van Jan is € 1.657 per maand. Dit is € 143 (9 procent) meer dan wanneer Jan een bijstandsuitkering heeft.

Als Jan gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.368 per maand. De bijdragen van het Rijk zijn gedaald naar € 336 per maand. Jan ontvangt minder huurtoeslag, maar nog net zoveel zorgtoeslag. Jan heeft nog steeds alleen recht op de korting op de collectieve zorgverzekering vanuit de gemeente. Het totale inkomen van Jan is nu € 1.735 per maand, dit is € 220 (15 procent) meer dan toen hij een bijstandsuitkering had.

Wanneer Jan werk aanvaardt tegen een loon van 140 procent Wsm, stijgt zijn netto-inkomen naar € 1.473 per maand. De huurtoeslag daalt verder, de bijdrage vanuit het Rijk is nu nog € 300 per maand. De gemeentelijke bijdragen zijn komen te vervallen, want Jan heeft geen recht meer op minimaregelingen. Het totaal inkomen van Jan is dan € 1.773 per maand. Dat is € 259 oftewel 17 procent meer dan toen hij een bijstandsuitkering ontving.

3. Bevindingen

Wat zijn de effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima en in welke situatie(s) treedt er een armoedeval op?

Financieel effect

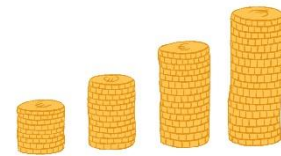
Het bedrag dat minima aan toeslagen vanuit het Rijk kunnen ontvangen is veel hoger dan het bedrag dat ze uit gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente daarom kleiner dan die van het Rijk. Het bedrag aan toeslagen vanuit het Rijk neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen. Bij de minimaregelingen is dat iets anders: het recht op de meeste minimaregelingen vervalt bij een inkomen boven 110 procent Wsm. Alleen de korting op de collectieve zorgverzekering (130 procent Wsm) heeft een hogere inkomensgrens.

De gemeentelijke regelingen zorgen er voor dat huishoudens meer ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. Dit geldt met name voor paren, die zonder gemeentelijke regelingen een klein budget voor vrije bestedingen over zouden houden. Het overgehouden bedrag verschilt aanzienlijk per huishoudtype en per inkomensniveau. Alleenstaande ouders houden bij elk inkomensniveau een relatief groot bedrag per maand over voor vrije besteding.

Paren (zowel met kinderen als zonder kinderen) houden bij een inkomen van 120 procent Wsm ondanks de gemeentelijke bijdragen een kleiner budget voor vrije besteding over dan bij een inkomen van 110 procent Wsm. Voor paren met kinderen is dit bij een inkomen van 130 procent Wsm nog steeds het geval.

Werken loont

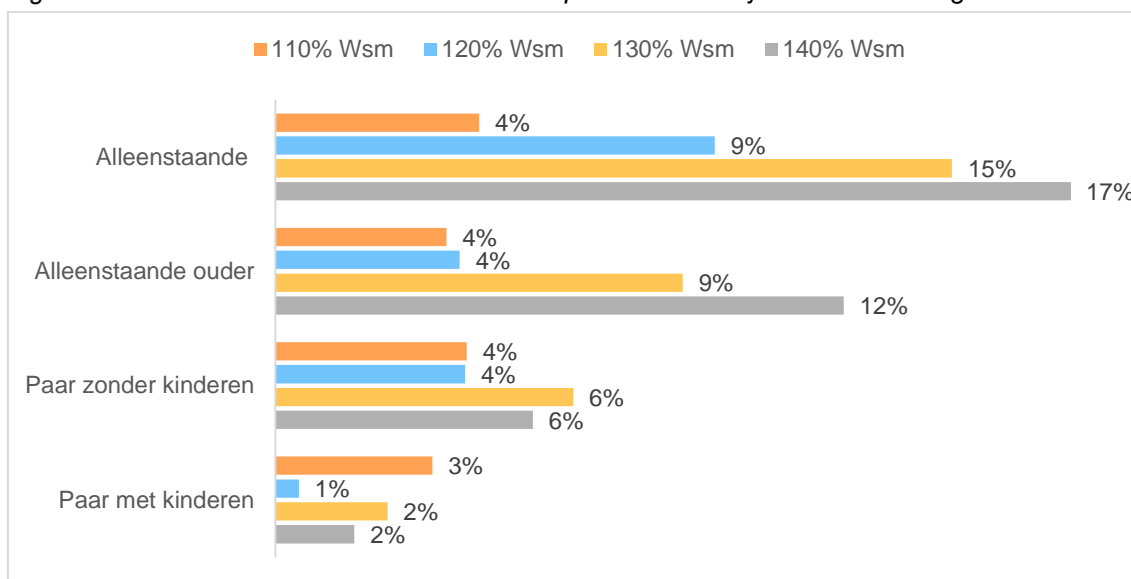
Werken loont: wanneer huishoudens in Ridderkerk vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 110, 120, 130 of 140 procent Wsm, gaan zij er in totaal inkomen altijd op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie. Het totaal inkomen bestaat uit het netto-inkomen (inclusief vakantietoeslag), landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Deze vooruitgang is echter niet evenredig met de vooruitgang in loon. Landelijke toeslagen lopen terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt. Voor paren heeft dit tot gevolg dat zij bij een lager loon soms toch een hoger totaal inkomen hebben dan bij een hoger loon.

Alleenstaanden en alleenstaande ouders gaan er bij iedere vooruitgang in loon (tot 140%) ook in totaal inkomen op vooruit: een hoger loon leidt ook tot een hoger totaal inkomen. Alleenstaanden gaan er procentueel gezien bij ieder hoger inkomen het meest van alle huishoudtypen op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie, werken is dus het meest aantrekkelijk voor alleenstaanden.

Voor paren geldt deze vooruitgang niet altijd. Paren zonder kinderen gaan er bij een inkomen van 120 procent Wsm evenveel op vooruit ten opzichte van de bijstand als bij een inkomen van 110 procent Wsm. Een loon van 140 procent Wsm leidt zelfs tot een lager totaal inkomen dan een loon van 130 procent Wsm, hoewel het totaal inkomen dan nog wel hoger is dan bij een inkomen van 110 en 120 procent Wsm. Paren met kinderen gaan er bij een loon gelijk aan 120, 130 of 140 procent Wsm minder op vooruit in totaal inkomen dan bij een loon gelijk aan 110 procent Wsm. Bij een loon gelijk aan 120 procent Wsm gaan zij er zelfs slechts 1 procent op vooruit ten opzichte van de bijstand.

Toch geldt ook voor paren dat zij bij werkaanvaarding altijd meer aan totaal inkomen hebben dan in de bijstand.

Figuur 3.1.1. Groei in totaal inkomen t.o.v. 100 procent Wsm bij werkaanvaarding⁸

⁸ De percentages in de grafiek zijn (voor de leesbaarheid) afgerond op hele getallen. Daarom zijn niet alle staven met dezelfde percentages even groot.

Bijlage 1. Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B1.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten						
Netto inkomen incl VT	1.052	1.158	1.263	1.368	1.473	1.052
<i>Bijdragen Rijk</i>						
Huurtoeslag	260	260	260	232	196	260
Zorgtoeslag	104	104	104	104	104	104
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	364	364	364	336	300	364
Totaal inkomsten	1.416	1.522	1.627	1.704	1.773	1.416
Uitgaven						
Huur	525	525	525	525	525	525
Gas, water, elektra	85	85	85	85	85	85
Telefoon, internet en kabel	60	60	60	60	60	60
Gemeentelijke heffingen	39	39	39	39	39	39
(collectieve) zorgverzekering	167	167	167	167	145	167
Overige verzekeringen	20	20	20	20	20	20
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0
Vervoer	15	15	15	15	15	15
Reserveringsuitgaven	179	179	179	179	179	179
Huishoudelijke uitgaven	244	244	244	244	244	244
Totaal uitgaven	1.334	1.334	1.334	1.334	1.312	1.334
Budget exclusief regelingen gemeente	82	188	293	370	462	82
Regelingen gemeente						
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	39	0	0	0	0	39
Korting collectieve zorgverzekering	31	31	31	31	0	31
Individuele inkomstenstoeslag	0	0	0	0	0	33
Meedoen: Volwassenen	13	13	0	0	0	13
Meedoen: Kindpakket	0	0	0	0	0	0
Meedoen: Schoolkosten	0	0	0	0	0	0
50% Eigen risico via Bijzondere Bijstand	16	16	0	0	0	16
Totaal regelingen gemeente	98	59	31	31	0	131
Budget inclusief regelingen gemeente	180	247	323	401	462	213
Vrije bestedingen	110	176	182	182	182	110
Restant	70	71	141	219	280	103

Tabel B1.2 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, 2 kinderen (8 en 13 jaar)⁹

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten						
Netto inkomen incl VT	1.052	1.158	1.263	1.368	1.473	1.052
<i>Bijdragen Rijk</i>						
Huurtoeslag	289	289	289	289	289	289
Zorgtoeslag	104	104	104	104	104	104
Combinatiekorting	0	36	40	45	50	0
Kinderbijslag	195	195	195	195	195	195
Kindgebonden budget	468	468	468	468	468	468
Totaal bijdragen Rijk	1.056	1.092	1.097	1.101	1.106	1.056
Totaal inkomsten	2.108	2.249	2.359	2.469	2.580	2.108
Uitgaven						
Huur	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	188	188	188	188	188	188
Telefoon, internet en kabel	68	68	68	68	68	68
Gemeentelijke heffingen	56	56	56	56	56	56
(collectieve) zorgverzekering	167	167	167	167	145	167
Overige verzekeringen	23	23	23	23	23	23
Onderwijs	39	39	39	39	39	39
Kosten BSO	0	30	30	30	30	0
Vervoer	46	46	46	46	46	46
Reserveringsuitgaven	285	285	285	285	285	285
Huishoudelijke uitgaven	449	449	449	449	449	449
Totaal uitgaven	1.892	1.922	1.922	1.922	1.900	1.892
Budget exclusief regelingen gemeente	216	327	437	548	680	216
Regelingen gemeente						
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	56	0	0	0	0	56
Korting collectieve zorgverzekering	31	31	31	31	0	31
Individuele inkomensvoet	0	0	0	0	0	42
Meedoen: Volwassenen	13	13	0	0	0	13
Meedoen: Kindpakket	67	67	0	0	0	67
Meedoen: Schoolkosten	8	8	0	0	0	8
50% Eigen risico via Bijzondere Bijstand	16	16	0	0	0	16
Totaal regelingen gemeente	190	134	31	31	0	232
Budget inclusief regelingen gemeente	407	461	468	578	680	449
Vrije bestedingen	227	297	312	312	312	227
Restant	180	164	156	266	368	222

⁹ Bij de kosten BSO is de tegemoetkoming kinderopvang al verrekend.

Tabel B1.3 Paar, niet AOW-gerechtigd, geen kinderen

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten						
Netto inkomen incl VT	1.503	1.654	1.804	1.954	2.105	1.503
<i>Bijdragen Rijk</i>						
Huurtoeslag	289	287	228	162	89	289
Zorgtoeslag	199	196	161	127	92	199
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	488	483	389	289	181	488
Totaal inkomsten	1.991	2.137	2.193	2.243	2.286	1.991
Uitgaven						
Huur	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	133	133	133	133	133	133
Telefoon, internet en kabel	68	68	68	68	68	68
Gemeentelijke heffingen	56	56	56	56	56	56
(collectieve) zorgverzekering	334	334	334	334	290	334
Overige verzekeringen	28	28	28	28	28	28
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0
Vervoer	33	33	33	33	33	33
Reserveringsuitgaven	285	285	285	285	285	285
Huishoudelijke uitgaven	444	444	444	444	444	444
Totaal uitgaven	1.952	1.952	1.952	1.952	1.908	1.952
Budget exclusief regelingen gemeente	39	184	241	291	378	39
Regelingen gemeente						
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	56	0	0	0	0	56
Korting collectieve zorgverzekering	61	61	61	61	0	61
Individuele inkomstenstoelage	0	0	0	0	0	50
Meedoen: Volwassenen	25	25	0	0	0	25
Meedoen: Kindpakket	0	0	0	0	0	0
Meedoen: Schoolkosten	0	0	0	0	0	0
50% Eigen risico via Bijzondere Bijstand	32	32	0	0	0	32
Totaal regelingen gemeente	174	118	61	61	0	224
Budget inclusief regelingen gemeente	213	303	302	352	378	263
Vrije bestedingen	160	220	240	240	240	160
Restant	53	83	62	112	138	103

Tabel B1.4 Paar, niet AOW-gerechtigd, 2 kinderen (8 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten						
Netto inkomen incl VT	1.503	1.654	1.804	1.954	2.105	1.503
<i>Bijdragen Rijk</i>						
Huurtoeslag	289	287	228	162	89	289
Zorgtoeslag	199	196	161	127	92	199
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	195	195	195	195	195	195
Kindgebonden budget	202	202	202	202	202	202
Totaal bijdragen Rijk	885	880	786	686	578	885
Totaal inkomsten	2.388	2.534	2.590	2.640	2.683	2.388
Uitgaven						
Huur	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	225	225	225	225	225	225
Telefoon, internet en kabel	76	76	76	76	76	76
Gemeentelijke heffingen	56	56	56	56	56	56
(collectieve) zorgverzekering	334	334	334	334	290	334
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29	29
Onderwijs	39	39	39	39	39	39
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0
Vervoer	53	53	53	53	53	53
Reserveringsuitgaven	385	385	385	385	385	385
Huishoudelijke uitgaven	585	585	585	585	585	585
Totaal uitgaven	2.353	2.353	2.353	2.353	2.309	2.353
Budget exclusief regelingen gemeente	35	180	237	287	374	35
Regelingen gemeente						
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	56	0	0	0	0	56
Korting collectieve zorgverzekering	61	61	61	61	0	61
Individuele inkomstenstoelage	0	0	0	0	0	50
Meedoen: Volwassenen	25	25	0	0	0	25
Meedoen: Kindpakket	67	67	0	0	0	67
Meedoen: Schoolkosten	8	8	0	0	0	8
50% Eigen risico via Bijzondere Bijstand	32	32	0	0	0	32
Totaal regelingen gemeente	249	193	61	61	0	299
Budget inclusief regelingen gemeente	285	374	298	348	374	334
Vrije bestedingen	276	343	350	350	350	276
Restant	9	31	-52	-2	24	58

Tabel B1.5 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten						
Netto inkomen incl VT	1.176	1.294	1.412	1.529	1.647	1.176
<i>Bijdragen Rijk</i>						
Huurtoeslag	262	262	262	262	221	262
Zorgtoeslag	104	104	104	104	104	104
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	366	366	366	366	325	366
Totaal inkomsten	1.542	1.660	1.778	1.895	1.972	1.542
Uitgaven						
Huur	525	525	525	525	525	525
Gas, water, elektra	103	103	103	103	103	103
Telefoon, internet en kabel	60	60	60	60	60	60
Gemeentelijke heffingen	39	39	39	39	39	39
(collectieve) zorgverzekering	167	167	167	167	145	167
Overige verzekeringen	13	13	13	13	13	13
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0
Vervoer	13	13	13	13	13	13
Reserveringsuitgaven	193	193	193	193	193	193
Huishoudelijke uitgaven	244	244	244	244	244	244
Totaal uitgaven	1.357	1.357	1.357	1.357	1.335	1.357
Budget exclusief regelingen gemeente	185	302	420	538	637	185
Regelingen gemeente						
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	39	0	0	0	0	39
Korting collectieve zorgverzekering	31	31	31	31	0	31
Individuele inkomstenstoelage	0	0	0	0	0	0
Meedoen: Volwassenen	13	13	0	0	0	13
Meedoen: Kindpakket	0	0	0	0	0	0
Meedoen: Schoolkosten	0	0	0	0	0	0
50% Eigen risico via Bijzondere Bijstand	16	16	0	0	0	16
Gratis OV AOW-gerechtigden	13	13	13	13	13	13
Totaal regelingen gemeente	111	72	44	44	13	111
Budget inclusief regelingen gemeente	296	375	464	581	650	296
Vrije bestedingen	111	154	159	159	159	111
Restant	185	221	305	422	491	185

Tabel B1.6 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	140% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten						
Netto inkomen incl VT	1.594	1.754	1.913	2.073	2.232	1.594
<i>Bijdragen Rijk</i>						
Huurtoeslag	293	293	293	291	226	293
Zorgtoeslag	199	199	182	164	132	199
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	492	492	475	455	358	492
Totaal inkomsten	2.086	2.246	2.388	2.528	2.590	2.086
Uitgaven						
Huur	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	163	163	163	163	163	163
Telefoon, internet en kabel	68	68	68	68	68	68
Gemeentelijke heffingen	56	56	56	56	56	56
(collectieve) zorgverzekering	334	334	334	334	290	334
Overige verzekeringen	15	15	15	15	15	15
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0	0
Vervoer	26	26	26	26	26	26
Reserveringsuitgaven	299	299	299	299	299	299
Huishoudelijke uitgaven	444	444	444	444	444	444
Totaal uitgaven	1.976	1.976	1.976	1.976	1.931	1.976
Budget exclusief regelingen gemeente	111	270	413	552	659	111
Regelingen gemeente						
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	56	0	0	0	0	56
Korting collectieve zorgverzekering	61	61	61	61	0	61
Individuele inkomstenstoelage	0	0	0	0	0	0
Meedoen: Volwassenen	25	25	0	0	0	25
Meedoen: Kindpakket	0	0	0	0	0	0
Meedoen: Schoolkosten	0	0	0	0	0	0
50% Eigen risico via Bijzondere Bijstand	32	32	0	0	0	32
Gratis OV AOW-gerechtigden	26	26	26	26	26	26
Totaal regelingen gemeente	200	144	87	87	26	200
Budget inclusief regelingen gemeente	311	415	500	639	685	311
Vrije bestedingen	168	211	218	218	218	168
Restant	143	204	282	421	467	143